

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԱՍՏՂԻ ԾԱԳՈՒՄԸ

«Արդ, որտե՞ղ փնտրեմ «Բեզ»:

Ս. Եփրեմ Ասորի

Թերթեցինք պատմության եւ մեկ էջը, որ թվագրված էր 1997 էջահամարով: Նաև 1997 տարիներ անցան երբևէ անցյալ չդարձած և չդարձող, հավիտենական ներկային պատկանող և մեր կյանքի ամեն վայրկյանի, ապրումների, դիտակցության հանդեպ որպես չափանիշ փարոսացած այն օրից, երբ աշխարհի մի փոքրիկ վայրում, փափուկ բարձրից, անկողիններից ու զարդարված օրորոցից զուրկ, անասնագոմի խուլ անկյունում, մարգկանց աչքից հեռու, քարե անկողնի ու եղոտե բարձերի մեջ ծնվեց Նա, Ում առավել քան վայել էին բոլոր մանուկներին բաժին հասնող «Թագավորական բարձերն ու մահճակալները»:

Այս հրաշալի Մենդյան ակամա վկաները դարձան անբաժնի կենդանիները, միամիտ ու պարզ հովիվները, աստղազարդ երկնքի հետքերով քայլող «կույր հավատքով» աննահանջ ու համառ օտար աշխարհներից եկող մոզերը:

Հակասական խորհրդածությունների մեջ էր նաև այս Մանուկի կաթոգին մայրը՝ Մարիամը, որ Հրեշտակապետի ավետիսին ականջալուր ձայնել էր, թե «Ահա ահա եկ կամ աղախին Տեառն» և «Մեծացուսցէ անձն իմ զՏէր և ցնծացաւ հոգի իմ Աստուծով Փրկչաւ իմով»: Եվ դուրգուրալով իր զավակին մայրական «սրտում խորհում էր» (Ղուկ. Ը 19), թե Աստվածային կանխասացությամբ ծնված իր որդին մի՞թե այսպիսի խեղճ պարագաներում աշխարհ գալով պիտի «կոչվի Աստուծո Որդի»: Ականատես էր լինում հովիվների այցելությանը և օտարազգի մոզերի երկրպագությանը և առավել համոզվում իր Որդու Փրկիչ լինելու հաստատման մեջ:

Ջարմացած էր նաև Նորածնի հոգեհայրը՝ «արդար» Հովսեփը, որի շուրջ, իր ընտանեկան հարկից ներս խորհրդավոր դեպքերը հաջորդում էին մեկը մյուսին իր իսկ կամքից և գիտակցությունից անկախ: Ինչպես որ անակնկալի էր եկել առաջին անգամ իր նշանածի հղությունը տեսնելիս, այժմ էլ լուրջամբ դիտում էր այդ հղության արգասիք պտուղը՝ մշտապես ի լուր ունենալով, որ «ներա մէջ ծնուածը Սուրբ Հոգուց է»: Նա մի որդի պիտի ծնի և Նրա անունը Յիսուս պիտի դնես, քանի որ Նա պիտի փրկի իր ժողովրդին՝ իր մեղքերից» (Մատթ. Ա 21):

Մարդկային այս ազնիվ և հիացախառն զգացումներին գալիս էր ավելանալու նաև երկնային ցնծությունը: Հրեշտակները անդադար փառաբանությամբ ավետում էին ամբողջ աշխարհին, որ «ծնվեց ձեզ նոր Արքա», Աստուծո փառքը իջավ բարձունքներից՝ մարգկանց մեջ իրական խաղաղություն հաստատելու համար:

Երկինքը իր պարզկա հայացքով և աստղային լուսավոր աչքերով խաղաղություն գրկած օրորում էր Հրաշք Մանուկին: Իսկ երկնածոցից ծնված մի

անսովոր լուսավորությունը աստղ փայլիլում էր Բեթղեհեմի Մսուրի վրա, որպես Աստուծո կնքանշան նոր մարդու և նոր կյանքի համար:

Եվ աստղի ծագումը հրաշափառ, սքանչելի և զարմանալի էր...

Այո՛, այսպիսին էր այդ պարզ ու հոգեգրավ իրադարձությունը, որը դուրս եկավ սոսկ պատմություն լինելու շրջանակից և խառնվեց մարդկային կյանքի հետ: Այսօր աշխարհի բոլոր ծագերում չկա մի անկյուն, ուր չհիշատակվի Հիսուսի Մենդյան դեպքը իր զանազան դրսևորումներով. երբեմն շքեղ ու ճոխ, ամեն չափ ու սահման անցնող և այդ ամենից Մենդյան հետ ոչ մի ներքին առնչություն չունեցող խրախճանքներով, երբեմն լուկ ավանդության, ժառանգականության և օրենքի ուժով ու արտաքին ձևերի մեջ սահմանափակվող հանդիսություններով, որոնք ավելի հոգնության և ոչ ուրախության տեղիք են և երբեմն էլ աղոթքով ու ինքնամոխիմամբ, Աստվածհայտնության վեհագույն խորհրդի հետ ազնիվ և անկեղծ երկխոսությամբ, համեմատությամբ և այդ խորհրդով ապրելու անխառն ցանկությամբ:

Այսօրվա աշխարհի չորս ծագերում դժվար թե գտնվի մի վայր, որտեղ քրիստոնյան կամ ոչ քրիստոնյան տեղյակ չլինի Բեթղեհեմում տեղի ունեցած խորախորհուրդ դեպքին: Սակայն այս ամբողջի մեջ միգուցե մի փոքր հատվածն է ծանոթ այդ իրողությանը, որովհետև ծանոթությունը նշանակում է հաղորդություն, նշանակում է գիտություն, նշանակում է ապրել նրանով, դարձնելով այն կյանքի ուղեցույց:

Այսօր էլ մենք ենք վկաները Աստվածորդու Մենդյան: Մենք ենք Հրեյտակների կրկնողությամբ ավետում, թե «Փառք ի բարձունս Աստուծոյ և յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն», մենք ենք այսօր վերաբծարծում և հովիվների պես ունկնդիր լինում, թե «ծնաւ ձեզ Փրկիչ, որ է Օծեալ Տէր», և վնդժապան փորձում ենք, մոգնորի պէս նրկրպաղաւ լինելով, մեր ունեցած գերագույնն ու լավագույնը ընծայել նրան:

Ամեն անգամ նոր Տարվա կամ Սուրբ Մենդյան Հիշատակությամբ, բարեկամ թե թշանմի, ամենաբարի մաղթանքներն ենք անում և շնորհավորական խոսքեր ուղղում միմյանց: Բայց դա առավել վավերական և ճշամարիտ է դառնում այն դեպքում, երբ կատարում ենք ոչ թե որպես պարտականություն, այլ որպես իրական դործ և շոշափելի ծառայություն:

Մեկ շրջան ևս անցավ այն օրից, երբ, մուտք դործելով նոր Տարվա մեջ և մասնակից լինելով Տիրոջ Աստվածհայտնությանը, մի տեսակ խոստացանք փոքր-ինչ չափով բարեշարժել մեր հոգևոր և ազգային կյանքը, եթե ոչ լուծել, բայց գոնե լուծման նախադրյալներ և պայմաններ ստեղծել՝ ապագայում

իրականացնելու համար: Ամենօրյա ճշմարտություն է Վեհափառ Հայրապետի խոսքը, թե «աշխարհը փոփոխվում է և փոփոխվում է մեծ արագությամբ: Սակայն ի՞նչ արժեք կունենա այն մեզ համար, եթե մենք անմասն մնանք դրանից: Աշխարհը կփոխվի, բայց մենք կմնանք նույնը»:

Կրկնակի անգամ դժվարին է այսօր, քանզի թվացյալ խաղաղության և ազատ գործելու պայմաններում Հայ եկեղեցու կողմից ծավալած բազմազան գործունեությունը դեմ-հանդիման ծառացած է արժեքների ամենօրյա կորստով, ժամանակի տնտեսական և ընկերային ծանր պայմանների թելադրած դեպի մակերեսայնություն և աշխարհայնացում ընթացող մեր ժողովրդի կյանքի պատկերը:

Եվ կարծես նույն միջավայրն ու նույն «ի լրումն ժամանակացն» էր, երբ ծնվեց աշխարհի Փրկիչը, պարզապես ժամանակների ձևի և արտաքին դրսևորումների տարբերությամբ, բայց ոչ երբեք բովանդակության: Մեր կյանքում տեղ գրավող բազմաթիվ ժողովրդական հուշումներն ու գծագրությունները, աղքատությունն ու ինքնապանությունները, չգիտակցված ազատության բերած դժվարին հանգամանքները ևս մեկ անգամ դնում են Աստվածորդու Մենդյան փաստի անհրաժեշտության առջև: Յուրաքանչյուրիս անհրաժեշտ է ոչ միայն քրիստոնյաներ լինել, այլև վերածվել Քրիստոսածին լինելու՝ մեր խոսքով, գործով և մտքով: Մեր ինքնավերարժեքուման այս կարևոր շրջանում առավել շեշտով են հնչում Պողոս առաքյալի այն խոսքերը, թե «Արդարեւ կենդանի Աստուծոյ տաճար էք դուք, ինչպէս ասաց Աստուած. «Պիտի բնակուեմ նրանց մէջ և պիտի ընթանամ նրանց միջով, և նրանց Աստուածը պիտի լինեմ և նրանք պիտի լինեն իմ ժողովուրդը»» (Թ Կորնթ. Զ 16): Ամեն ինչից առաջ և ամեն ինչից վեր պիտի համարձակություն ունենանք պատասխանելու, թե մենք որպես անհատ և ժողովուրդ համարում ենք մեզ Աստծունը կամ ոչ: Քանզի այս ընտրության մեջ չի կարող լինել միջին ճանապարհ. «Եւ եթէ Հայր էք կոչում նրան, որ առանց աշառութեան դատում է իւրաքանչիւրին ըստ գործերի, ապա երկիւղով ընթացէք այս աշխարհում ձեր պանդխտութեան ժամանակ» (Ա Պետ. Ա 17):

Այս Սուրբ Մենդյան տոնին ընդառաջ գնալով փորձենք իրական աչքերով տեսնել, թե այն ինչ նշանակություն ունի մեր կյանքի համար, և մենք ինչ մասնակցություն ունենք այդ Մենդյան խորհրդի մեջ: Եվ ամփոփելով ունկնդիր լինենք Հայոց Հայրապետի Սուրբ Մենդյան պատգամին. «Հետեւաբար, եկէք նայինք Բեթղեհէմին այն իմաստով, ինչ որ բառը ինքը կը թելադրէ՝ «Տուն Հացի»: Եկէք միասին գործենք, ձեռքձեռքի, իրար հետ բաժնելու համար այդ Հացը, այսպէս ըսած, խմորուած և եփուած մեր Տիրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի մարդեղութեամբը և առաքելութեամբը, որ աւանդուած և վատահուած է իր եկեղեցիին...եկէք չփախցնենք այս սքանչելի առիթը, որպէսզի թարմացնենք մեր ճաշակը հոգեւոր այն Հացին Հանդէպ, որ կընծայուի մեզի մեր Տիրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի Մենդեան խորհուրդին մէջէն»: